

“Sabah Sessizliği Ülkesi”

KORE CUMHURİYETİ

Kore Savaşı ve Kore Cumhuriyeti Ziyaretinden İzlenimler

Dr. E. Hv.Öğ. Alb.
F. Rezzan ÜNALP

Doğu Asya'da kuzey-güney doğrultusunda uzanan dağlık bir yarımada olan Kore'de günümüzden 63 yıl önce Kunuri (26-30 Kasım 1950), Sinnimni, Sunchon, Kumyanjangni (24-26 Ocak 1951), Vegas-Elko-Karsan'da (28-29 Mayıs 1953) ve savaşın cereyan ettiği diğer alanlarda şehit olan askerlerimiz,¹ belki de başka hiçbir milletin anlayamayacağı türden bir fedakârlık içindeydiler.

Aslında her şey daha önce başlamıştı.

Birinci Dünya Savaşı öncesi Kore, Japonya tarafından ilhak edilmiş ve bu durum İkinci Dünya Savaşı'na kadar devam etmişti. 1943 yılında ABD, Çin ve İngiltere

devlet başkanları arasında yapılan Kahire Konferansı'nda *"Kore'nin bağımsız bir devlet olarak kurulacağı, Japon egemenliğinin asıl Japon adaları ile sınırlı olacağı"* karar altına alınmış; 1945 yılında yapılan Potsdam Konferansı'nda ise bu karar, ABD, İngiltere ve SSCB tarafından kabul edilmiştir. Aynı konferansta Japonya'ya şartsız teslim olma teklifi yapılmış fakat Japonya teklifi kabul etmemiştir. 1945 yılında ABD'nin Hiroşima (6 Ağustos) ve Nagasaki'yi (9 Ağustos) bombardıman etmesi ve daha sonra Sovyetler Birliği'nin de savaş ilanı üzerine Japonya, 2 Eylül 1945'te teslim belgesini imzalamak zorunda kalmıştır.²

¹ Kore Savaşı'nda yaşamını yitiren şehitlerin bir kısmı günümüzde Güney Kore'de Seul - Pusan kasabası yakınlarındaki Tanggok Mezarlığı içinde bulunan Pusan Şehitliği'nde yatmaktadır. Yapılan son araştırmalara göre Kore Harbi süresince Türk ordusundan hayatını kaybeden ve şehit statüsünde (şehit ya da gaiben şehit) işlem gören personel sayısı 892'dir. Bu personelin 41'i subay, 25'i astsubay ve 826'sı erdir.

² Meliha Yücel-Emine Yılmaz; "Kore Savaşı (1950-1953) Türkiye ve Dünya Açısından Genel Bir Değerlendirmesi", Askerî Tarih Bülteni, S 39, Ağustos 1995, s. 140.

Sovyetler Birliği'nin Japonya'ya savaş ilan etmesi üzerine ABD Savunma Bakanlığının *"38'inci paralelin kuzeyindeki Japon kuvvetlerinin Sovyetler'e, güneyindekilerin de Amerikan Komutanlığına teslim olmaları"* önerisi üzerine Sovyet kuvvetleri 12 Ağustos 1945'te Kuzey Kore'yi, ABD kuvvetleri de 8 Eylül 1945'te Güney Kore'yi işgal etmişlerdir. 38'inci paralelin sınır hattı olarak ilan edilmesi üzerine Kore artık güney ve kuzey olmak olarak ikiye bölünmüştür.³

Sovyetler Birliği Kuzey Kore'de kendi prensiplerine uygun komünist rejimin alt yapısını kurarken diğer taraftan da komünist bir Kore ordusu kurulması ve geliştirilmesi çalışmalarına başlamıştır. Bu durum Güney Kore'de askerî bir idare kuran ABD tarafından endişeyle karşılanmıştır. Bu şekilde bir çıkmaza giren Kore sorununa çözüm bulmak amacıyla 16-22 Aralık 1945'te ABD, İngiltere, Sovyetler Birliği ve Çin Dışişleri Bakanları Moskova'da toplanmışlardır. Toplantıda bütün Kore için demokratik bir

hükûmetin kurulması amacıyla ABD ve Sovyet komutanları temsilcilerinden oluşan bir karma komisyonun Kore'de kurulması kararlaştırılmıştır. Ancak Sovyetler Birliği'nin Kore'nin komünist idare altında birleştirilmesinden başka bir çözüm yoluna yanaşmaması üzerine bu konuda da bir anlaşma sağlanamamıştır.

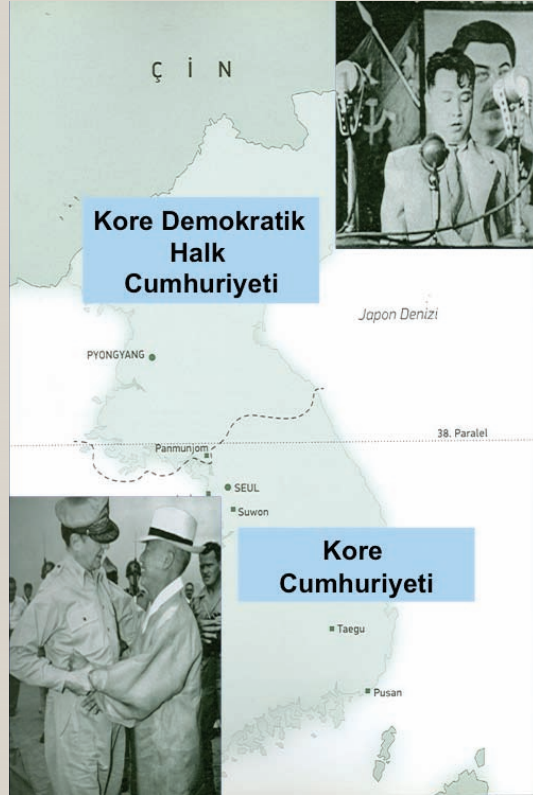

³ agm.; s. 140 - 141. Fahir Armaoğlu; 20. Yüzyıl Siyasi Tarihi, Alkım Yayın Evi, İstanbul (tarihsiz), s. 454.

Kore sorunu daha sonra Birleşmiş Milletler (BM)e taşınmış ve Kore'nin birleştirilmesini sağlamak amacıyla Kore'ye bir komisyonun gönderilmesine karar verilmiştir. Müteakiben söz konusu komisyon bölgede genel seçim yapılmasına karar vermiş ancak bu karara Sovyetler Birliği Kuzey Kore'nin azınlıkta kalacağı düşüncesi ile karşı çıkmıştır. Bu durum karşısında BM'nin önerisiyle Güney Kore'de 10 Mayıs 1948'de genel seçim yapılmış ve Ağustos 1948'de Kore Cumhuriyeti kurulmuştur. Güney Kore'deki bu gelişme doğrultusunda Kuzey Kore'de de Eylül 1948'de seçim yapılmış ve burada da Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti kurulmuştur. Böylece her iki bölgede farklı hükûmetlerin kurulması üzerine BM Genel Kurulunun 14 Kasım 1947 tarihli kararıyla Sovyet (Aralık 1948) ve Amerikan (Haziran 1949) orduları Kore'yi boşaltmıştır.⁴

Ancak Ruslar kuzeyden tamamen çekilmiş olmalarına ve Kuzey Kore'deki Kim İl Sung kuvvetlerini sadece lojistik açıdan destekliyor olmalarına karşın ABD, güneyde fiilen asker bulundurmaya devam etmiştir. Askerî güç bakımından karşılaştırıldıklarında durum, kuzeyin askerlerinin güneyinkilerden üstün bir görünümde olduğu

yönündeydi. Uzun yıllar Japonya'ya karşı savaşmış, o zaman için çok yeni olan gerilla tekniklerini benimsemiş ve Kore halkı içinde büyük destek ve sempati kazanmış kuzeyli Kim-İl Sung hem yetenekli bir asker hem de insanları etkileyen genç bir liderdi. Güney tarafında ise ABD'nin desteklemiş olduğu Syngman Rhee bulunuyordu ve ABD güçleri Rhee'nin zayıf askerlerini düzene sokmaya çalışıyordu.

⁴ Yücel - Yılmaz; s. 141-148.

Bu süreçte ülkedeki gerilim, 1950 yılının 25 Haziran günü sıcak çatışmaya ve hemen ardından genel bir savaşa dönüşmüştür. Karşılıklı işgal planlarının yapıldığı sırada 1950 yılının 25 Haziran günü kuzeyliler biraz daha erken davranarak üstün askerî kuvvetleriyle güneye doğru ilerlemişler ve üç sene sürecekt büyük ve kanlı savaşın ilk aşamasında ülkenin en güney ucuna kadar inmeyi başarmışlardır. Güneyde sadece Pusan şehri çevresinde az sayıda Amerikalı ve Güney Koreli asker kalmış, ülkenin yüzde doksanı kuzey kuvvetlerinin eline geçmiştir.

Bu noktada daha aktif bir tutum sergilemek zorunda kalan ABD yönetimi, müttefiklerine bir çağrı yaparak BM nezdinde

uluslararası bir kuvvet oluşturulmasını ve “komünist tehdit”in bertaraf edilmesini istemiştir. Bu arada çok büyük bir amfibi harekât başlatan ABD güçleri, bir yandan Seul’ün batısındaki Incheon bölgesine çıkardığı kuvvetlerle diğer yandan Pusan’da güçlendirilmiş tümenlerle kuzeye doğru baskı uygulayarak ülkenin güneyine yeniden hâkim olmuştur.

Olaylar bu şekilde gelişme gösterirken 27 Haziran 1950’de BM, üyelerini Kore Cumhuriyeti’ne yapılan saldırıyı karşılama ve bu bölgedeki milletlerarası barış ve güvenliği geri getirecek yardımlarda bulunmaya çağırmıştır. Aralarında Türkiye’nin de bulunduğu 16 devlet BM’nin çağrısına cevap

vermiş ve bu devletlerin gönderdiği yardımlardan BM Kuvvetleri teşkil edilmiş, Kore’deki BM Kuvvetlerinin Başkomutanlığına 24 Temmuz 1950’de General Douglas MacArthur atanmıştır. Kuzey Kore kuvvetlerinin taarruzu sonucunda Pusan kıyı başına kadar çekilmek zorunda kalmış olan BM kuvvetleri, taarruz

sırasının kendilerine geldiğini değerlendirerek Kuzey Kore ordusunu yok etmeyi hedefleyen bir karşı taarruza karar vermiştir. BM'nin bu kararı, 10'uncu Kolordu ile 15 Eylül 1950'de uygulamaya konularak Seul'ün batısındaki Inchon'a denizden baskın tarzında bir çıkarma yapılmış ve 16 Eylülde Pusan köprübaşı mevzilerindeki BM ordusu Inchon çıkarma güçleriyle birlikte büyük bir taarruza sevk edilmiştir. Başarılı bir taarruz harekâtı sonucunda 28 Eylülde Seul geri alınmış, 38'inci paralel geçilmiştir.

Bu gelişmeler karşısında Çin, “Komşusu istilaya uğrarken Çin ulusu kayıtsız kalamaz, Japonların yaptığı gibi bu kez de Amerikalılar Kore üzerinden bütün Çin’i ve Asya’yı istilaya başlamışlardır.” şeklindeki propagandalarının ardından Mançurya’daki kuvvetlerini artırmış ve 14-16 Ekim 1950’de de orduları Yalu Nehri’ni geçerek Kuzey Kore topraklarına girmiştir. Çin kuvvetlerinin taarruzu karşısında başarısızlığa uğrayan BM ordusu geri çekilmeye başlamıştır.⁵

İşte bu günler Türk tugayının Kore’ye geldiği günlerdir.

BM’nin çağrısı üzerine 25 Temmuz 1950’de Ankara’da Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulunun Güney Kore’ye kuvvet gönderme kararı vermesi üzerine, Genelkurmay Başkanlığı bir komutanlık karargâhıyla üç piyade taburu ve gerekli yardımcı birliklerden meydana gelen bir tugayı Kore’ye göndermek üzere görevlendirmiştir. Yurdun çeşitli yörelerinde bulunan birliklerden oluşturulan tugayın komutanlığına Tuğg.Tahsin YAZICI, Kurmay Başkanlığına Yb.Selahattin TOKAY, 241’inci Piyade Alay Komutanlığına ise Alb. Celal DORA atanmıştır.

⁵ Kore Harbi’nde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953); Gnkur.Basımevi, Ankara, 1975, s. 23-25.

Kore'ye gitmek üzere oluşturulan bu birlikler ilk önce Ankara Etimesgut'ta toplanmış ve İskenderun'dan gemilerle törenle uğurlanmıştır. 1950 yılının Eylül ayında İskenderun'dan hareket eden gemiler Süveyş Kanalı - Kızıldeniz - Mendep Boğazı - Seylan - Singapur - Filipinler ve Formosa deniz yolunu izleyerek 21 günde Kore'nin güneydoğusunda bulunan Pusan Limanı'na ulaşmıştır.⁶

Kore'ye vardıktan sonra 8'inci Amerikan Ordusu 25'inci Tümeninin emrine bağlanan ve "North Star - Kutup Yıldızı" kod adı verilen Türk tugayı, bu tümenin emrinde 26-30 Kasım 1950 tarihlerinde Kunuri Muharebeleri

Tuğg.Tahsin YAZICI

Alb.Celal DORA

Askerlerimiz İskenderun Limanı'ndan Kore'ye uğurlanırken

⁶ age.; s. 67-74, 441.

28 Eylül tarihi itibarıyla kurtarılmış, 38'inci paralel geçilmiş ve bu gelişme karşısında Çin kuvvetleri Mançurya sınırını geçince dolayısıyla BM kuvvetleri Çin kuvvetlerinin karşı taarruzuna maruz kalmıştır.

Bunların yaşandığı sıralarda, Tokyo'da bulunan McArthur karargâhındaki Türk İrtibat Heyetinin Genelkurmay Başkanlığına gönderdiği şifrelerde; "31 Ekim itibarıyla Kore'deki Amerikan muharip mevcudu 133 bindir. Resmî ve gizli rakamlara göre 1 Kasıma kadar 4000 ölü, 18.000 yaralı, 4000 kayıp zayıat vermiştir. Güney Kore mevcudu 107.500'dür. 10.200 ölü, 41.800 yaralı ve 29.000 kayıp zayıatı vardır." mesajı ile "9 Kasım tarihi itibarıyla 8'inci Ordu karargâhının Seul'de olduğu ve resmî rakamlara göre düşman kuvvetinin 27 bini üç tümendenden oluşan Çin kuvvetleri olmak üzere 60.000 kişiden ibaret olduğu, Mançurya'dan gelen Çin yardımının özellikle geceleri devam ettiği, bundan dolayı düşman direncinin

(Chongcon)'ne katılmıştır. Bu muharebeler, Kore harp tarihinin en çetin muharebeleri olmuştur. Türk tugayı 28 Kasım 1950'de Wawon'da, 28-29 Kasım 1950'de Sinnimni-Kaecheon bölgesinde büyük fedakârlıklarla savaşmış, ağır zayıat vermiş ve sonuçta 8'inci Amerikan Ordusuna düzenli çekilmek için gerekli olan zamanı kazandırmıştır.⁷

Kunuri Muharebeleri'ni kısaca değerlendirecek olursak genel görünüm şöyledir:

25 Hazirandaki taarruzla güneye inen kuzey ordusuna karşı BM güçleri tarafından başlatılan karşı taarruzla Seul,

⁷ age.; s. 440 - 441.

canlandığı” mesajı çekilmiştir. Böylece 10 Kasım 1950 günü kuzeye hareket etmesi bildirilen Türk tugayının çetin savaşılar katılacağı günler yaklaşmıştır.

25’inci Tümenin talimatı gereğince tugay, 22 Kasım 1950’de Changdan bölgesinden kuzeye, Kunuri’ye hareket ederek burada 9’uncu Amerikan Kolordusunun sağ kanadı gerisinde toplanacaktır. 22 Kasım günü Kunuri’ye hareket için gereken hazırlıklar yapılmaya başlanmış, tugay birliklerinin tamamen toplanması ancak 26 Kasım’da sona ermiştir.

Çin karşı taarruzunun başladığı 26 Kasım günü Kunuri’de henüz toplanmasını tamamlamış bulunan Türk tugayı, kuzey kuvvetlerinin (BM taarruz cephesinin 2’nci Güney Kore Kolordusu tarafından tutulan) Tokchon bölgesini derinliğine yarararak buradan batıya ve güneye ilerlemesi üzerine, doğudan kuşatılmak ve daha da önemlisi geri ile bağlantısının kesilme tehlikesiyle karşı karşıya kalan 9’uncu Kolordunun ve dolayısıyla 8’inci Ordunun sağ yanını koruma görevini almıştır. Bunun için tugay, Kunuri-Tockhon yolu boyunca doğuya ilerleyecek ve 2’nci Güney Kore Kolordusunu geriye atan üstün düşman kuvvetlerini

yalnız başına karşılayarak çok fedakârlık isteyen ağır ve kanlı savaşılar girişecektir.⁸

Türk tugayı, 26 Kasım günü Kunuri’den Tockhon’a doğru ilerleme emri almıştır. 2’nci Güney Kore Kolordusu Çinliler karşısında geri çekilmiş, Amerikan kuvvetlerinin sağ yanı korumasız kalmıştır. Türk tugayı bu boşluğu dolduracaktır.

27 Kasım’da yeni gelen bir emirle tugayın Tockhon’a doğru ilerleyişi durdurulur ve daha geride savunma tedbirleri almak üzere Yongdongni noktasından itibaren geri çekilme başlar. Tugay artçısı birlikler 27 Kasım gece yarısı Karillyong’da düşmanın ani ve etkili hücumuyla karşılaşır. Bütün gece, yaklaşık dokuz saat süren muharebe sonucu, çok az sayıda asker kurtularak geri çekilebilir. İlerleyişini sürdüren Çin birlikleri 28 Kasım günü Wawon’daki Türk tugayına saldırır. Türk kuvvetleri kendinden beş kat üstün olan Çinlilere ağır kayıplar veririr. Muharebeler bütün gün sürer. 29 Kasım günü Sinnimni köyündeki Türk birliklerine karşı saldırıya geçen Çin birlikleri, tugayın bir bölümünü çember içine alır. Sağ kalanlar Kunuri istikametine doğru geri çekilir. Bu geri çekiliş sırasında Türk birlikleri, Yonbongni’de Amerikan kuvvetleriyle

⁸ Kore’de Türk Muharebeleri; Genelkurmay ATASE D.Bşk.lığı Yayınları, Ankara, 2012, s. 52-58.

birlikte çember içine alınır, 30 Kasım günü cereyan eden bu muharebede tank ve hava desteğiyle çember yarılır. 38 ve 40'ıncı Çin ordularının karşısında tutunamayan Türk birlikleri, Kunuri'den itibaren ve Sunchon yoluyla güney batıya yönelir. Kunuri ise 30 Kasım günü saat sekizde düşer. Son Türk birlikleri Sunchon Boğazı içinde Amerikalılarla birlikte bir kez daha kuşatılır. 30 Kasım saat 18.00'e kadar süren muharebelerde büyük kayıplar verilir, uçakların yetişmesi toptan imhayı engeller.⁹

Kunuri dolaylarından güneye gitmek için biri Sunchon Boğazı, diğeri daha batıda Anju üzerinden geçmek üzere iki yol vardır. 2'nci Amerikan Tümen karargâhıyla bazı kısımları, Türk tugay karargâhının geri

kademesi ve bazı Türk birlikleri Sunchon Boğazı yolunu takip etmişlerdir. Fakat Tockhon ve Kaechon dolaylarından güneybatıya doğru ilerleyen düşman daha önce boğazı tutmuş ve kesmiştir. Bu sebeple Sunchon Boğazı da ancak Türk ve Amerikan birliklerinin kendilerine yol açmak için küçük gruplarla yaptıkları çetin ve çok kanlı mücadeleler sayesinde geçilebilmiştir. Birlikler bu boğazdan geçmek için insan ve malzemece önemli zayıat vermişlerdir.

Türk tugayı Pyongyang'a geldiği 1 Aralık 1950'den itibaren alınan ilk raporlara göre Türk tugayının personel zayıatından başka silah, araç ve malzeme kaybı da çoktur. Subayların şahsi eşyaları hemen hemen tamamıyla Wawon ve Kunuri bölgesinde

⁹ Atlas; S 113, Ağustos 2002, s. 111.

kalmıştır. Sonuçta Türk tugayı Kunuri'de düşmanın başlıca kuşatma kolunu en az iki gün geciktirerek 8'inci Amerikan Ordusunun çekilmesini sağlamıştır. 1'inci Türk Tugayının Kunuri Muharebeleri'nde göstermiş olduğu olağanüstü başarı, dünya basınında ve siyasi çevrelerde büyük yankı yaratmıştır.

Kunuri Muharebeleri'nden kısa bir süre sonra, 1951 yılbaşı gecesi Çin ve Kuzey Kore orduları bu kez BM ordusunun bütün cephesine gerçekleştirdiği genel taarruza başlayacaklardır. Seul'ü aldıktan sonra

bütün kuvvetleriyle Han Nehri güneyine geçmiş olan bu kuvvetler¹⁰ karşısında Amerikalılar ancak Seul'ün güneyinde bir direnç noktası yaratabilmişler ve karşı saldırıya hazırlanmaya başlamışlardır. Toparlanan Türk tugayı ise ocak ayının sonlarında tekrar cephe hattına gönderilmiştir.

24 Ocak 1951 tarihinde başlayan ileri keşif harekâtı, bir müddet sonra genelleşmiş çatışmalara dönüşecek ve Kumyangjangni / 185 ve 156 rakımlı tepe muharebeleri adıyla anılacaktır. Tertibat ne olursa olsun yapılacak muharebenin mahiyeti, müstahkem

düşman mevzisine cephe-
den taarruz etmektir. So-
nuç süngü ile alınacaktır. İki ayrı koldan düşmana saldıran Türkler iki gün içinde kendilerine verilen hedeflerin de ötesine geçmişler ve stratejik öneme sahip 156 rakımlı tepeyle Kumyangjangni köyünü ele geçirmişlerdir. Muharebelerin başında öldürülen bazı Çinlilerin üzerinde Kunuri'de şehit düşen askerlerimize ait özel eşyalar çıkması

¹⁰ Kore'de Türk Muharebeleri; s. 84.

üzerine, savaşılan kuvvetlerin aynı birliklere ait olduğu anlaşılmıştır.¹¹

26 Ocak 1951 günü muharebelerin 156 rakımlı tepenin ve bütün düşman mevzilerinin zaptı olaylarını komuta yerinden seyretmiş olan İkinci Dünya Savaşı'nın tanınmış Amerikan Piyade Birlikleri Komutanı Yarbay Blair, Türklerin bildirdikleri düşman zayıyatını görerek resmî rapor hazırlamakla görevlendirilmiştir. Yarbay Blair, 27 Ocak 1951 günü muharebe meydanını gezmiş ve gördükleri aynı gün 1'inci Amerikan Kolordusunun günlük gazetesinde yayımlanmıştır. Burada şu ifadeler dikkat çekicidir: *"Bu hareket hiç şüphesiz ki bu harbin en kanlı piyade muharebesi olmuştur. Şahsi tecrübeme dayanarak şunu kesin olarak söyleyeyim ki Türklerin bu taarruzu, gördüğüm harplerin en kanlı muharebesidir. Bu muharebe harp tarihinde uzun müddet değer taşıyacak ve yaşayacaktır."*¹²

25-27 Ocak 1951 tarihlerinde Kumyang-jangni kasabası, 156 ve 185 rakımlı tepelerin ele geçirilmesinde¹³ Türk tugayının göstermiş olduğu başarılarından dolayı Amerikan Kongresi tarafından Mümtaz Birlik Nişanı ve Beratı verilmiştir. Ayrıca Güney Kore Cumhurbaşkanı tarafından başarılarından dolayı Türk tugayına Cumhurbaşkanlığı Birlik Nişanı verilmiştir.¹⁴

Bu muharebeler çok önemli sonuçlara yol açmış, Çinliler büyük karşı saldırıdan sonra ilk kez mağlup edilmiş, Seul yolu açılmıştır. Türkler, BM ordularının bu tarihten sonra başlayan genel taarruzunda yer almışlar, 22 Nisan 1951'de yeniden başlayan Çin karşı taarruzu ise yeni felaketlere yol açmıştır. Bu muharebelerde BM kuvvetlerinin Türklerin tuttuğu hatların sağından ve solundan daha erken çekilmeleri sonucu yeni Kunuriler yaşanmasına ve birçok subay ve askerin hayatını kaybetmesine neden olmuştur.

¹¹ Atlas; S 113, s. 131.

¹² Kore'de Türk Muharebeleri; s. 90-92.

¹³ Atlas; S 113, s. 111.

¹⁴ Nazım Dündar Sayılan; Kore Harbi'nde Türklerle, MEB Yayınları, İstanbul 1996, s. 470.

Türk birliklerinin ihtiyatta bulunduğu bu günlerde bütün ordu ilerlediği gibi 25'inci Tümen de taarruz ederek Çin birliklerini kuzeye sürmüş, 5 Nisan 1951'de Han Nehri'ne ulaşan Tümenin 27'nci Alayı, mevzilerini Türk Silahlı Kuvvetlerine teslim etmiş, 11 Nisan 1951'de ise ileri yürüyüşe geçmişti. Karşılarında 26'ncı Çin ordusunun 76'ncı Tümeni bulunuyordu. İleri harekât ve zaman zaman geri çekilmelerle yer yer süngü hücumlarının yapıldığı muharebelerde, 20 Nisana gelindiğinde taarruz arazisi geçilemeyecek derecede dağlık ve kayalık idi. Taarruz arazisinin ortasındaki dereden geçen

yoldan başka vasıtaların geçebileceği yol olmadığından topçu ve geri hizmet birliklerinin işi hayli güçleşmişti.¹⁵

Diğer taraftan savaşa katılan hava unsurlarına bakıldığında Kore Savaşı sırasında Japonya'daki Miho Üssü'ne yerleşen Amerikan 452'nci Bombardıman Alayı, B-26 Invader uçaklarıyla donatılmış, 4 filodan oluşan bir alaydı. Bu alayın 729'uncu Bombardıman Filosunda bir Türk pilot, Ütgm.Muzaffer ERDÖNMEZ görev yapıyordu. Kore Savaşı için gönüllü pilot arandığında başvurmuş ve seçilen tek pilot kendisi

olmuştu. Muzaffer ERDÖNMEZ bir bombardıman pilotuydu. Uçuş eğitimleri için 1944'te ABD'ye gönderilmiş, 1945'te de Türkiye'ye dönmüştü. Ütgm.ERDÖNMEZ, Malatya'da 2'nci Tayyare Alayında görevliyken B-26 Invader uçaklarıyla uçmuş, deneyimli bir pilottu.

Kore Savaşı'nda günde yaklaşık iki bin tona yakın malzeme, demir yolu ile Çin'den Kuzey Kore'deki cepheye taşınıyordu. Bu nedenle ülkedeki demir yolu ağı en önemli stratejik hedeflerden biri olmuştu. ABD Hava

Şehit Plt. Ütgm.Muzaffer ERDÖNMEZ

¹⁵ Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953); Harb Tarihi Dairesi Yayını, Ankara, 1959, s. 59-61.

Kuvvetleri Komutanlığının 452'nci Bombardıman Alayına verdiği görev de bu stratejik ağı yok etmektir. Bu nedenle pilotlar, aylarca Kuzey Kore'deki demir yolu ve köprüleri bombaladılar. Kuzey Kore'yi bombalayıp Japonya'nın batısındaki Miho Hava Üssü'ne geri dönene kadar yaklaşık beş buçuk saat havada kalıyorlardı. Daha savaşın başında çok kayıp vermişlerdi. Nisan 1951'e gelindiğinde 729'uncu Bombardıman Filosunun 16 uçağından altısı yerden açılan ateşle düşmüş ve 10 havacı hayatını kaybetmişti.

21 Nisan 1951... Karadan birliklerimiz bu tarihte sağ yana karşı emniyet tedbirleri alınmak suretiyle ilerleme başladığında 729'uncu Bombardıman Filosuna da Wonch Ang-ni yakınlarındaki demir yolu kavşağına saldırı görevi verildi. Bu görev, ERDÖNMEZ'in on sekizinci savaş göreviydi. Yüzbaşı Farber ile Çavuş Robert Allred, o gün ERDÖNMEZ'in kullanacağı 44-35783 seri numaralı uçağa bindiler. Alay Komutanı General Luther Sweetser'e ait olan bu uçağa, General Sweetser kızı Sandra'nın adına atfen "Miss Sandy" adını takmıştı.

21 Nisan günü pilotlar hedef üzerine geldiklerinde ilk dalışta bir problem yaşamadılar. Fakat ikinci dalıştan sonra ERDÖNMEZ'in uçağının arkasından dumanlar yükselmeye başladı. Uçağın sol motoru alevler içindeydi. Yaklaşık 800 metreye yükseldiklerinde yanan motor koptu ve tek motorla kalan Miss Sandy yana yatıp yükselik kaybetmeye başladı. 300 metreye kadar indiklerinde Farber ve Allred'in uçaktan rahat atlamaları için Plt.Ütğm.ERDÖNMEZ, uçağını ters çevirdi. Bu sayede ikisi de uçaktan ayrılabilirlerdi. Fakat tam o anda uçak kontrolden çıkıp sola burğu yaparak düşmeye başladı. Birkaç saniye sonra da Wonch Ang-ni köyünün yaklaşık beş kilometre kuzeydoğusuna düşüp infilak etti.

Görevdeki diğer uçaklardakiler, enkazın üzerinde alçalıp hayat belirtisi olup olmadığına baktılar ama bir şey göremediler. Saat 12.30'du ve havada hiç paraşüt yoktu.

Ailesi, Ütğm.ERDÖNMEZ'in kaybını 25 Nisan günü öğrendi. O gün babası Naci Bey, eve öğle saatlerinde gelen gazetesini alıp üst kata çıktı. Gazete oğlunun Kuzey Kore'de öldüğünü yazıyordu. Yavaşça merdivenleri indi. Eşi Rabia Hanım'a "Müjdeler olsun hanım, sen şehit anası oldun, ben de şehit babası..." sözleriyle seslendi.

BM'nin kara birlikleri savaşın hiçbir evresinde Wonch Ang-ni'ye kadar ilerleyemedi. Ütğm.Muzaffer ERDÖNMEZ, Yüzbaşı Joseph Louis Farber ve Çavuş Robert Ervin Allred'in naaşlarına hiç ulaşamadı.¹⁶

1951'in 22 Nisanında akşam karanlığı basarken düşmanın kuzey kuvvetlerinin top ve havanlarla tanzim atışı yaptığı ve karanlıkta da mevzileri şiddetli ateş altına aldığı görüldü. 25'inci Amerikan Tümen komutanı, düşman taarruzu hâlinde Türk birliklerinin bulunduğu mevzileri savunmasını ve gerektiğinde 5-6 km geride bir hatta kadar tekrar mukavemet edilmesini emretti. Gece yarısından önce sağ kanatta 425 rakımlı tepede

mevzilenmiş olan 9'uncu Bölüğe cepheden ve yandan saldırı oldu. Sağ kanatta bulunması gereken 24'üncü Amerikan Alayının bölükleri yerinde değildi. 9'uncu Bölük bu nedenle cepheden ve geriden hücum eden düşmanla birbirine girişip karışmıştı. Bomba, süngü ve boğuşmalar hâlinde başlayan savaş sırasında 9'uncu Bölük çok kayıp vermiş, bölük komutanının yanındaki topçu gözetleme ekibinin subayı, şehit oluncaya kadar topçunun ateş etmesini temin etmiştir.¹⁷

Bu kahraman subay, Ütğm.Mehmet GÜNENÇ (1943-54) idi. 1924 yılında Bandırma'da doğmuş, Harp Okulundan 1943 yılında mezun olduktan sonra Topçu Okulunu bitirmişti. 1'inci Kore Tugayı Topçu Taburunda Topçu İleri Gözetleme Subayı olarak görev yapıyordu.

22/23 Nisan 1951 gecesı 9'uncu Piya-de Bölüğünün bölgesindeki saldırılar şiddetini artırarak devam ettiğı sırada Ütğm. GÜNENÇ'in telsizinden şu ateş isteğı alınmıştı:

"Düşman bulunduğumuz tepayı işgal etti. Çok şehit verdik. Piyade bölük komutanını esir oldu. Telsizcimiz de şehit oldu. Koor-dinatları veriyorum. Bataryalar ateş etsin..."

¹⁶ Atlas; S 133, Nisan 2004, s. 90-97.

¹⁷ Kore Harbi'nde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953); Harb Tarihi Dairesi Yayını, Ankara, 1959, s. 64.

Alay Topçu İrtibat Subayı şu cevabı vermişti: *“Verdiğin koordinatlar bulunduğun yerdir.”*

Topçu Ütğm.Mehmet GÜNENÇ’in verdiği cevap ise şöyle olmuştur:

“Evet, öyle. Biz düşmana esir olmak istemiyoruz. Bizi onlara teslim etmeyin. Tekrar koordinatları veriyorum. Bütün bataryalar buraya ateş etsin.” dedi ve telsizin sesi kesildi.

Bu son ateş isteğini dinleyen subaylar; Tabur Komutanı Yb.Tahsin KURTAY, Bnb.Ahsen KAYA, Bnb.Lemi ERALP ve

Yzb.Alaaddin HAYDAROĞLU idi. Maalesef Ütğm.Mehmet GÜNENÇ’in ateş isteği, yerine getirilmişti.¹⁸

9’uncu Bölük ağır kayıplar verirken güneyinde mevzilenmiş olan 1’inci Bölük de sağdaki 24’üncü Alay bölgesinden gelen düşman tarafından sarılmıştı. Bu nedenle daha kötü vaziyette olan 9’uncu Bölüğe yardım edememişti. Sol kanat da 6’ncı Bölük cephesine taarruz eden düşmanın derinliğine ilerleyişinin tesiriyle doğudaki 5’inci ve batıdaki 7’nci Bölükler de çekilmeye başlamışlardı. Topçu taburunun çekilmesi

tamamlanınca 23 Nisan 1951 saat 02.30’da zaten çekilmek zorunda kalan bölüklere çekilmeleri emredilecektir.

Bu çekilme sırasında 9’uncu Bölük ağır zayıat verdi, bölük komutanı ağır yaralı olarak olduğu yerde kaldı; diğer sağ kalanlar üçer beşer kişilik gruplar hâlinde kendilerine süngüleriyle yol açarak zifiri karanlıkta güne doğru yürüdüler. 1’inci Bölük daha iyi vaziyette geri çekilmeyi

¹⁸ Ali Denizli; Topçu Üsteğmen Mehmet Gönenc, Ankara, 2011, s. 11-14.

başarmış olmakla birlikte takviyeli bir takımı 2 km kadar güneyde doğudan gelen yolu kapayacak şekilde mevzilendirilmişti. Kuşatılan bu takımdan dört erden başka subay ve erlerin hepsi şehit olmuştur.

2'nci Bölük ise çekilme emrini alınca bölük komutanı hiçbir surette silah atılmamasını emrederek bölüğü güneye sevk etmeye başlamış, bir dereden geçerken birkaç el silah atılmasına bölükten karşılık verilince yeri belli olan bölük kuşatılmış ve ne yazık ki bölük komutanı şehit olmuş, bölük de dağılmıştır.

05 Haziran 1952'de siperleri teftiş sırasında Alb.Nuri PAMİR, bir top mermisi parçasının başına isabetiyle şehit olmuştur.

2'nci Taburun bölükleri dâhil bütün birliklerin Han Nehri güneyinde toplanmaları, 24 Nisan 1951 gününde öğle saatlerine kadar devam etmiştir. Bu sırada 35'inci Amerikan Alayı cephede görevlendirilmiştir.¹⁹

Daha sonra Kore'ye 1951, 1952 ve 1953 yıllarında olmak üzere üç Türk tugayı daha gönderilmiştir.²⁰ 2'nci Türk değiştirme Tugayının görev yaptığı dönemde savaş esas olarak mevzi harbi hâlinde devam etmiş, Türk tugayı bazen cephede bazen de cephe gerisinde görevlendirilmişti. Özellikle 1952 Mart ayında yapılan muharebelerde

ve keşif kollarının arasında meydana gelen çatışmalarda kayıplar yaşanmıştı.

3'üncü Türk Tugayı zamanında yaşanan en önemli muharebeler ise 1953 yılının Mayıs ayı sonunda cereyan etti. Devam eden ateşkes görüşmelerinde avantaj elde etmek isteyen Çin ve Kuzey Kore, cepheyi ortadan yarmak için 1953 Mayıs sonunda büyük bir saldırı başlatmıştı. Kendisinden çok üstün kuvvetlere karşı 36 saat direnen Türk birlikleri,

¹⁹ Kore Harbi'nde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953); Harb Tarihi Dairesi Yayını, Ankara, 1959, s. 65.

²⁰ Kore Harbi'nde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri; Ankara, 1975, s. 387, 443 - 444.

Kunuri'den sonra en büyük kaybı bu muharebelerde vermiştir. Şöyle ki Çin birlikleri 28 Mayıs 1953 saat 19.50'de Türk kuvvetleri tarafından tutulan bölgede büyük bir saldırı başlatmış, saat 22.00'de Batı Berlin-Doğu Berlin ileri karakol bölgesindeki düşman saldırısının bir gösteriş taarruzu olduğu anlaşılmıştı. Saat 21.00'den itibaren çok kanlı ve göğüs göğüse çarpışmaların yaşandığı Vegas, Elko ve Karsan isimli ileri karakol bölgelerinde Büyük ve Küçük Vegas

Tepeleri, kesintisiz 14 saat süren muharebeler sırasında yedi kez el değiştirdi. 29 Mayıs günü saat 02.00'de Karsan mevzisi düşmanın eline geçti. 6'ncı Bölük ve 2'nci Tabur İstihkâm Takımının büyük kısmı şehit oldu. Elko mevzisi düşmana direndi. Sadece 8 erin sağlam kaldığı mevzi, 29 Mayıs 1953 saat 15.00'te Amerikan kuvvetlerine teslim edilerek boşaltıldı ve Vegas'taki Türk birlikleri zorlu ve çetin şartlarda geçen muharebelerin ardından aynı gün saat 21.30'da asıl savunma hattına geri çekildi.²¹

3'üncü Türk Tugayına 28 Mayıs 1953'te Vegas-Elko-Karsan Muharebeleri'nde gösterdikleri üstün başarı üzerine ABD Başkanı adına 8'inci Ordu Komutanı tarafından Legion of Merit (Liyakat Nişanı) verilmiştir.²²

Kore Savaşı'nda 1950-1951 yılları arasında yapılan muharebelerde bir sonuca ulaşılamamıştır. 1951 yılında başlayan barış görüşmelerine 1953 yılına kadar devam edilmiş, 11 Nisan 1953'te yalnızca hasta ve yaralı esirlerin değiştirilmesi konusunda anlaşmaya varılmıştır.

²¹ Kore Harbi'nde Türk Tugayının Savunma Muharebeleri; Ankara, 1975, s. 373-382. Atlas; S 113, Ağustos 2002, s. 134-135.

²² Sayılan; s. 451.

27 Temmuz 1953'te BM Komutanlığı adına Korgeneral Harrison ile Kuzey Kore'yi temsilen Nam İl, Panmunjom'da her iki tarafça hazırlanan mütareke metnini imzalamışlardır. Mütareke ile Kuzey ve Güney Kore arasındaki sınır yine 38'inci paralel çizgisi olarak kalmıştır. Bu mütarekeye göre Cenevre'de bir konferansın toplanması kararlaştırılmıştır. Konferans 26 Nisan-15 Haziran 1954 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Siyasi konferans, komünist grubu teşkil eden Sovyet Rusya, Komünist Çin ve Kuzey Kore'nin seçimlerde BM dene-timini kabul etmemeleri yüzünden Kore

anlaşmazlığının barış yoluyla çözümlene-memesiyle sonuçlanmıştır. Bu savaş so-nucu Güney Kore'nin komünistlerce işgali engellenmiş ve iki ülkenin varlığı kalıcı hâle getirilmiştir. Böylece Kuzey Kore komü-nist bloktaki yerini alırken Güney Kore de ABD'nin himayesine girmiştir.²³

Kore Savaşı 1922-1950 yılları arasında herhangi bir savaşa katılmayan Türk Silahlı Kuvvetleri için önemli bir sınav niteliği taşı-mış ve Türk ordusunun üstün muharebe ye-teneğine sahip olduğunu göstermiştir. Aynı süreçte Türkiye, Batı blokunun ortak savun-ma sistemi olan NATO'ya dâhil olmuştur.

²³ Yücel - Yılmaz; s. 160-162.

birliklerine tercümanlık yapmış olan Emekli Diplomat Sang Ki PAİK ile görüşülmüştür.

Kore Savaşı'nın başından itibaren altı yıl Türk tugayının tercümanlığını yapmış olan ve

“2012 Yılı İkili Askerî İş Birliği Uygulama Planı” kapsamında T.C. Gnkur. Bşk.lığı ile Kore Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı arasında askerî tarih alanındaki iş birliğine ilişkin Kore Cumhuriyeti ziyareti, ATASE D.Bşk.lığından bir heyet tarafından 11-15 Haziran 2012 tarihleri arasında icra edilmiştir. Tarafların iş birliği taleplerine ilişkin resmî görüşmelerin yapıldığı toplantı dışında, Seul Savaş Anı-ları Müzesi ziyaret edilmiş; Ankara Okulu mezunları ve Kore Savaşı sırasında Türk

Sang Ki PAİK

Türk heyetinin 55'inci Tümen ziyareti

bugün 82 yaşında olan Bay Paik ile tanışmak bizleri son derece heyecanlandırdı ve mutlu etti. Savaşın üzerinden tam 60 yıl geçtikten sonra Türk askerinin yanında bütün tehlikelere göğüs germiş, herkesin güvenini kazanmış Türk dostu Bay Paik ile konuştuğumuzda kendisine olan saygımız bir

kez daha arttı ve bizleri kendisine hayran bıraktı. Ankara Okulu mezunlu arkadaşları ile bir arada olduğumuz Seul'deki görüşme ve sonraki sohbetlerimizde Atlas dergisinin 2002 yılında kendisiyle yapmış olduğu röportajda anlattığı hayat hikayesini bir kez daha bizlere samimi tavrı ve güzel Türkçesi ile anlattı:

“Savaş çıktığında üniversitedeydim (Hukuk Fakültesi). Taegu şehrindeydim. Türk tugayı bizim şehre geldi önce. İngilizce tercüman aranıyordu, ben de müracaat ettim. O zaman Türkçe bilmiyordum. 20 yaşındaydım. Türkleri çok sevdim. Korelilere benzeyen çok yönleri vardı. Hemen ısındım. Kasım ayında Kunuri cehennemini yaşadık. Çevrildiğimizi çok geç anladık. Sinnimni köyündeyken baskına uğradık. Çinliler davul çalarak moralimizi bozmaya çalıştılar. Türkler kahramanca savaştılar. Eğer Türkler direnmeseydi hem kendileri yok olurdu hem de Amerikalılar imha edilirdi. Ben de bir Amerikan cemsesine atladım. İçeride 50-60 kişi vardı. Kamyon sürekli ateşe maruz kaldı. Pyong-yang'a vardığımızda birkaç kişi sağ kalmıştık.

Savaş sırasında ben Türklerden çok etkilendim ve savaştan sonra da Türkiye'ye gittim. Kore'de savaştan BM'ye bağlı milletler arasında Türkler kadar insancıl ve mert insanlara rastlamadım. Türklerin savaş sırasında Korelilere yaptıkları iyilikleri hiç

unutamam. Türkiye'de 24 yıl kaldım. Ankara'yı Seul'den daha iyi biliyorum diyebilirim.”

Savaş sona erdiğinde görevi tamamlayan Bay Paik'in yarım kalan üniversite eğitimine dönmek istediğini ancak Türk Tugay Komutanlığı tarafından yararlı olduğu gerekçesiyle ısrar edilerek bırakılmadığını öğrendik. Bu nedenle görevine devam eden Bay Paik, daha sonra Türk hükûmetinin 1956 yılına verdiği bursla Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi öğrencisi olmuş. 1961 yılında mezun olunca Ankara'daki Kore Büyükelçiliğinde göreve başlamış, 1980 yılında Siyasi İşler Müsteşarı olmuş ve aynı yıl emekliye ayrılmış.

Bay Paik ile yapılan görüşmede hazır bulunan ve daha sonra Suwon'da Ankara Okulunun bulunduğu mevkide görüştüğümüz Ankara Okulu mezunlarının sekreterliğini yapan Bay Oh da aynı şekilde

olarak bu ülkeye geldim. O zamanlar başkent Seul tam bir yıkıntı hâlindeydi; yoksulluk içindeki halk, bu kez başka bir yaşam savaşı veriyordu. Genç ve orta yaşlı erkekler görünürde yoktu. Bunlar herhâlde askere gitmişlerdi. Savaş sona ermişti ama başkent Seul, tamamen harap olmuştu. Koca kenti ikiye bölen Han

o günleri hâlâ tüm canlılığıyla hatırlıyor, Türkleri samimi duygularla sevdiklerini ifade ediyor. Savaş sırasında 1951 yılında Türk askerlerinin girişiyle tugay geri komuta yerinin bulunduğu Suwon şehrinde yapılan ilkokul, o günün zor koşulları altında birçok kimsesiz çocuğa eğitim imkânı sağlamış. Savaştan sonra da mevcudiyetini sürdüren okulun yaptığımız ziyarette virane bir ev görüntüsünde ve atıl vaziyette olduğuna şahit olduk. Savaş koşullarında Türk askerinin kimsesiz çocuklar için açmış olduğu ve onlara bir yerde korunak sağlayan okulun ne büyük bir anlam ifade ettiğini 1953 yılında Kore'ye asteğmen olarak giden İzzet KERİBAR'ın aşağıda yer verilen sözlerinden de anlayabilmek mümkün.

“1956 yılının baharıydı. Kore Savaşı sona ereli üç yıl olmuştu. Yedek subay

Nehri üzerinde tek sağlam köprü kalmamıştı, Amerikan istihkâm birliğinin kurduğu dubalı bir köprüyü kullanıyorduk. Ülkede büyük bir sefalet ve açlık hüküm sürüyordu. Halk ısınacak hiçbir şey bulamıyordu. Yemek saatlerinden sonra Türk tugayının tel örgülerine yanaşan ve yemek artıklarını boş tenekelere dolduran kadınların acı ifadeleri hâlâ gözümün önünde...”

Savaşın yaşandığı tarihin üzerinden tam 62 yıl sonra gerçekleşen ziyaret sırasında gördüğümüz manzara ise sanki savaş hiç yaşanmamış gibi, savaşa dair tüm izler yok olmuş gibi... Seul kentini ikiye bölen Han Nehri'nin üzerinde sayabildiğimiz kadarıyla yirmiden fazla köprü, çok sayıda modern binalar ve gökdelenler, gelişmiş iletişim teknolojisi ürünler ve diğerleri... Tüm bunlara

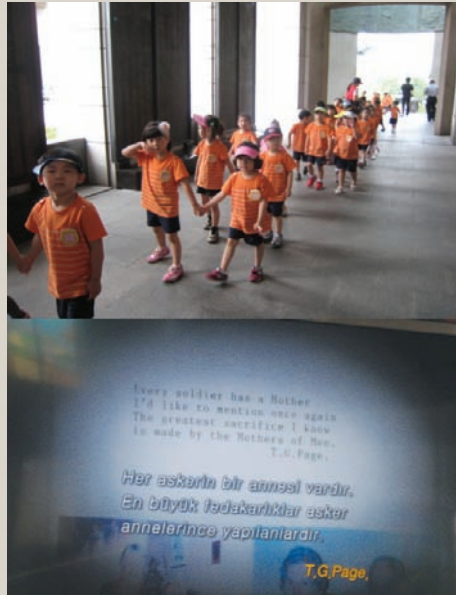
Seul

Pusan

bakıldığında Güney Kore halkının geçen yıllarla birlikte bir mucizeyi gerçekleştirebilmiş olduklarını söylemek yanlış olmayacaktır. Ancak savaş ve savaşın yarattığı yıkımların neler olduğu ya da olabileceği, millî tarih bilincinin, toplumsal hafızanın canlı tutulması konusundaki hassasiyetlerini eğitim programlarında, müzelerinde görmek, izlemek mümkün... Bizler de Seul'deki Savaş Anıları Müzesi'ni ziyaret ettiğimizde çok sayıda anao-kulu dâhil çeşitli seviyedeki okulların öğrencilerinin öğretmenleriyle birlikte müzeyi büyük bir merak, ciddiyet ve ilgiyle gezdiklerine şahit olduk. Savaş gençler tarafından bilinmiyor, yaşanmadı... Kore Savaşı'na 20 yaşında katılmış olan biri bugün yaşıyorsa 82 yaşında...Tıpkı savaşa

yaklaşık 9 bin kilometre uzaklardan, evinden, ailesinden ayrılıp gelen Türk askeri gibi... Savaştan mustarip olan o zamanki çocuklar bile bugün hayli ilerlemiş yaşta-lar... Tabi ki savaş arzu edilen bir şey değil, karmaşık bir denklem sanki...

Seul Savaş Anıları Müzesi

1'inci Türk Tugayıyla Kore'ye giden Hasan KULLUK, *"Yedi sene boyunca geceleri uyuyamadım."* sözleriyle savaşın neticesi olan bozuk psikolojiyi ortaya koyarken savaş sırasında katledilen ya da perişan vaziyetteki sivillerin yaşamlarına seyirci olmuş bir diğer Kore gazisi Topçu Onbaşı Hasan KART'ın *"Allah kimseye kendi ülkesinde savaş vermesin."* sözleri savaşın acı tezahürünü bir gerçek olarak gözler önüne sermekte... Bu gibi örnekleri çok sayıda sıralamak mümkün... Aynı şekilde Kunuri Muharebeleri'nde Türklere karşı çarpışan Kuzey Koreli askerlerden ve sivil görgü tanıklarından yaşayanlar ile 2002 yılında kendileriyle yapılan özel bir röportajda söylenen şu

sözler, savaşın aslında karşılıklı savaşan toplumların kararı olmadığını da bir yerde açıklamış oluyor: *"Neden geldiniz? Neden bize karşı savaştınız. Birbirimizin düşmanı değildik..."* Aynı röportajda Kunuri Muharebeleri'ne katılmış yine bir Kuzey Koreli de şunları

söylüyor: *"Karşımızdakiler çok korkusuzca savaşıyorlardı. Neden bu kadar direniş gösterdiklerin anlamadık. Ama direniş sertleşince Kunuri hattındakilerin Amerikalı olmadığını tahmin ettik. O sıra esir düşen bir asker dolayısıyla karşımızdakilerin Türk olduğunu kesin olarak tespit ettik."*

BM Mezarlığı, Pusan

Bu ifadeler, Pusan'daki BM Mezarlığı içindeki Türk Şehitliği'ni ziyaretimiz sırasında daha da bir anlam kazanıyor, âdeta kutsal bir havaya bürünüyor.

Resmî ziyaret sırasında gerek Tümğ. Jeong İl OH'un komutasındaki Yeonchun'da konuşlanmış olan 28'inci Tümen ziyareti ve Kore hududu gözlemi, Nevada, Jangsingchun muharebe alanlarının tanıtımı ve gerekse Kumyangjangni Muharebeleri bölgesindeki Yongin'de bulunan TSK anıtı önünde icra edilen ve 55'inci Tümen Komutanı Tümğ. Won Soo PARK'ın da katılımında bulunduğu çelenk koyma merasimi ayrıca Pusan'daki Türk Şehitliği'ndeki törendeki izlenimlerimiz, Güney Kore insanının Türkiye'ye ve Türk askerine olan derin saygısının ve içten sevgisinin ne kadar berberak ve samimi olduğunu bir kez daha yinlemiş oldu.

TSK Anıtı, Yongin

Pusan'daki Türk Şehitliği, son derece bakımlı ve düzenli... Her yıl Gelibolu'ya gelen binlerce Anzak torununu hatırlayınca kendi adımıza yapmış olduğumuz bu ziyaret bizleri mutlu etti. Hüzünlü ama onursal bir mutluluktan... Türkiye'den beraberimizde götürdüğümüz vatan toprağını şehitlerimizin mezarlarına serperken etkilendik, onların huzur içinde yattıklarını hissettik.

Sonuç itibarıyla Kore Savaşı'nda binlerce insan hayatını kaybetti; pek çok insan sevdiklerini, eşlerini, çocuklarını, babalarını bir daha hiç göremedi. Hayatta kalanların ise savaşta kaybettikleri arkadaşlarına ilişkin hatıraları hep gözlerinin önünde canlı kaldı. Bunların bazısı neşeli bazısı ise hüzünle anıldı. Ama onlar gerek ölenler gerekse hayatta kalmayı başarabilmiş olanlar binlerce kilometre ötede, belki de adını bile hiç duymadıkları topraklarda kendilerine verilmiş vazifeyi layıkıyla yerine getirmiş olmanın vicdani rahatlığıyla tarihin unutulmaz sayfalarında yer alırken arkalarında sonsuza değin süreceğine inandığımız bir dostluk bıraktılar.

Bizlerde "**Sabah Sessizliği Ülkesi**"nden, Kore'den, Güney Kore'den ayrılırken dostlukların kalplerde yaşatılan ve yaşayan bir duygu olduğunu, mesafelerle ölçülemeyeceğini ya da yok olamayacağını bir kez daha içimizde hissettik.

2013 yılı, Kore Savaşı'nın sona erişinin 60'ıncı yıl dönümü olarak anılacak... İnani-

yoruz ki Türkiye ile Kore Cumhuriyeti arasındaki dostluk, iki ülke arasındaki askerî tarih alanında ortaklaşa yapacağımız çalışmalarla bir kat daha artacak ve bu dostluk geleceğe taşınacaktır.

Sihhiye Teknisyen Okulunun Kore'deki birliklerimize armağan ettiği bayrak